03.06.08/RE/KRR

N O T A T

Til: Styret
Fra: Rektor
Om: Evaluering (kartlegging) av den internasjonale masterprogramporteføljen

---

Tilråding:

Styret tar notatet av 03.06.08 til etterretning og slutter seg til den oppfølgingen som Rektor skisserer i sin anbefaling.

Bakgrunn for saken

Styret ba i forbindelse med S-sak 57/07 om opprettelse av internasjonale program for 2008/2009, om en evaluering av NTNUs internasjonale studieprogramportefølje som grunnlag for framtidige vedtak om utviklingen av porteføljen.

Evalueringen skal gjennomføres dels for å rydde i porteføljen og avslutte program som har liten søknad, dels for å utvikle et bedre ståsted for styrets strategiske utvikling av NTNUs internasjonale satsing på studiesiden. Formålet med evalueringen er å få til en bedre sammenheng mellom strategiske mål og de budsjettmessige rammefaktorene.

S-sak 57/07 viser til to andre dokument som danner et viktig grunnlag for utviklingen av den internasjonale studieprogramporteføljen: NTNUs strategiske mål slik de kommer fram i strategidokumentet NTNU *2020 – internasjonalt fremragende* og vedtaket i S-sak 32/04 om generelle prinsipper for internasjonale, engelskspråklig masterprogram ved NTNU.

Saken har vært presentert og diskutert i dekanmøtet og i utdanningsutvalget. Fakultetene har blitt invitert til å komme med innspill via møter med hvert enkelt fakultet eller per e-post. En rekke innspill er mottatt.

Det strategiske perspektivet

I en nasjonal kontekst handler internasjonalisering av høyere utdanning om nasjonale og institusjonelle strategier og tiltak for å møte krav og benytte mulighetene som oppstår i et globalt utdanningsmarked.

I 1999 signerte utdanningsministere fra 29 europeiske land den såkalte Bologna-deklarasjonen. Deklarasjonen uttrykte en målsetting om å etablere et felleseuropeisk høyere utdanningsområde innen

2010. Prioriterte områder er blant annet økt mobilitet av studenter, samarbeid om kvalitetssikring av utdanning, styrking av det europeiske utdanningsområdets attraktivitet og tiltrekningskraft globalt og tettere relasjoner og større synergi mellom det europeiske utdanningsområdet og det europeiske forskningsområdet. Et felleseuropeisk høyere utdanningsområde inngår også i EUs Lisboastrategi. I løpet av tiden som har gått siden oppstarten av Lisboaprosessen i 2000, har utdanning fått en stadig mer sentral plass i arbeidet med å gjøre EU til den ledende kunnskapsbaserte økonomien i verden.

I Norge er det først og fremst gjennom samarbeidet med EU at internasjonaliseringen av høyere utdanning har funnet sin form, og NTNUs internasjonale masterprogramporteføljе inneholder tre EU-støttede Erasmus Mundus masterprogram. Norge er også en aktiv deltaker i Bologna-prosessen.

Kunnskapsdepartementet har blant annet med sin definisjon av de overordnede målene for universitetet og høgskoler på utdanningsområdet for 2008 gitt internasjonalisering en sentral plass: Universitetene skal tilby utdanning av høy internasjonal kvalitet som er basert på det fremste innen forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid og erfaringskunnskap. Det sies videre at universitetene skal ha et utstrakt internasjonalt utdanningssamarbeid av høy kvalitet, som både bidrar til økt utdanningskvalitet og sikrer kvalifiserte kandidater til samfunns- og næringsliv.

De nasjonale målsettingene gjenfinnes i NTNUs strategier og andre sentrale dokument, for eksempel i strategidokument NTNU 2020 – Internasjonalt fremragende. Her understrekes det at forskning og utdanning er en globalisert virksomhet som preges av økende konkurranse om menneskelige og materielle ressurser. For å lykkes på den internasjonale arenaen, kreves det høy kvalitet og et godt faglig omdømme. NTNU må derfor blant annet ”synliggjøre universitetet gjennom å formidle og markedsføre NTNUs styrkeområder nasjonalt og internasjonalt”.

De internasjonale masterprogrammene står for en stor del av NTNUs internasjonale aktivitet på utdanningssiden, og bidrar derfor sterkt til den internasjonale orientering. Programmene

- synliggjør NTNU utenfor landets grenser og bidrar til å gi NTNU et positivt internasjonalt omdømme.
- tiltrekker fremragende internasjonale studenter til NTNU
- hever kvaliteten på læringsmiljøet
- bidrar til utvikling av internasjonale faglige og personlige nettverk
- rekrutterer doktorgradsstudenter til NTNU
- bidrar til at NTNU oppfyller sine internasjonale forpliktelser

<u>Utviklingstrekk i perioden 2004 – 2007 (2008). Resultat og utfordringer i forhold til strategiske målsettinger</u>

Positive resultat:
Når det gjelder den internasjonale masterprogramporteføljen, kan NTNU vise til positive resultat i forhold til de mål som er satt for utdanningsområdet:

- Antall internasjonale masterprogram har økt fra 13 i 2004 til 32 i 2008. Dette er i tråd med målsettingen om å utvikle flere engelskspråklige studietilbud på masternivå.
- Antall søkere til de internasjonale masterprogrammene har økt fra 469 i 2004 til 1909 i 2007. Økningen er størst blant dem som har opptaksgrunnlaget sitt (bachelorgraden) fra et land utenfor Norden og som ikke søker om kvotefinansiering. Dette bidrar til målsettingen om at NTNU skal være internasjonalt orientert samt til målsettingen om å rekruttere fremragende studenter, fortrinnsvis med egen finansiering.

- Antall opptatte utenlandske studenter til internasjonale masterprogram har økt fra 95 i 2004 til 234 i 2007 og bidrar slik til at målsettingen om mer enn 10 % internasjonale studenter på masternivå innen 2010 kan nås
- Gjennomsnittlig antall opptatt per internasjonalt masterprogram har økt fra 7,3 studenter per program i 2004 til 8,7 studenter per program i 2007, noe som gir bedre ressursutnyttelse.
- NTNU er den norske utdanningsinstitusjonen som har flest kvotestudenter. Mange av kvotestudentene følger et internasjonalt masterprogram. De internasjonale masterprogrammene bidrar slik til at NTNUs bistandsmessige målsettinger og forpliktelser oppfylles og til at NTNU ivaretar sitt globale samfunnsansvar.

Utfordringene framover:
Selv om NTNU kan vise til en positiv utvikling når det gjelder de internasjonale masterprogrammene, står en overfor flere utfordringer på vegen mot "internasjonalt fremragende":

Strategiske utfordringer:
- Noen internasjonale studieprogram har eksistert i en årrekke uten å tiltrekke seg studenter ut over et absolutt minimum.
  Dette reiser spørsmål om hva det kreves av ressurser å opprettholde dem, om disse programmene bør avsluttes og om hvilke tiltak som eventuelt bør sette inn for å øke studenttilstrømmingen. Den svake rekrutteringen kan skyldes NTNUs opptaksrutiner, at NTNUs markedsføring ikke treffer ønsket målgruppe og/eller at programmene har liten markedsrelevans.
- De tre Erasmus Mundus programmene representerer felles gradssamarbeid med utenlandske universitet. I forhold til NTNUs uttalte strategi vil det være ønskelig å øke antall program av denne typen.
- De tverrfaglige satsingsområdene har hittil i liten grad resultert i opprettelse av internasjonale masterprogram
- S-sak 32/04 forutsetter en balanse mellom norsk- og engelskspråklige studenter på de internasjonale masterprogrammene. Opptaket til de internasjonale masterprogrammene viser vel 76 % utenlandske og vel 22 % norske studenter.
- NTNU har som målsetting at å øke jenteandelen til teknologi og naturvitenskap. De internasjonale masterprogrammene har, sett under ett, tatt opp vel 67 % menn og vel 31 % kvinner i perioden. Det er lavest kvinneandel på teknologi- og naturvitenskapmasterne.

Økonomiske utfordringer:
- Selv om vi ser en positiv utvikling, er antall studenter per internasjonalt studieprogram lavere enn på de ordinære masterprogrammene.
  Dette reiser spørsmålet om ressursbruken ved de internasjonale programmene og om den er så omfattende at det kan være et argument for å legge ned små program

Studieadministrative utfordringer:
- NTNUs rutiner og systemer for registrering og rapportering av internasjonal aktivitet og resultat er utviklet i en tid hvor antall studenter og program var færre og mer oversiktlig, og er derfor ikke tilstrekkelig funksjonelle for dagens situasjon.
- Gjennomgang av den internasjonale masterporteføljen har vist at det er en del data og opplysninger som ikke registreres i dag, men som er nødvendige for å etablere en oversikt over utviklingstrekk.
- NTNUs data om internasjonale forhold er til dels vanskelig tilgjengelige fordi de ikke registreres ikke i en sentral database

- Begrepsbruken på det internasjonale feltet er ikke konsistent, noe som medfører misforståelser og gir uklare datakategorier

Rektors vurdering

Den evaluering som nå foreligger, er en evaluering av den internasjonale masterprogramporteføljen, og ikke en evaluering av det enkelte program. Det enkelte program skal undergis en kontinuerlig evaluering i tråd med vedtaket i S-sak 32/04.

Porteføljen har et bredt faglig spenn, og den omfatter både program som er bistandsrettet, og program som er rettet mot et større marked. Porteføljen har vokst sterkt siden 2004: Antallet program er mer enn fordoblet, og antallet utenlandske studenter viser den samme positive utviklingen.

Rekrutteringen til de internasjonale masterprogramporteføljen er imidlertid svakere enn ønskelig. Den svake rekrutteringen kan skyldes at markedsføringen ikke treffer de grupper vi primært ønsker å tiltrekke oss, den kan skyldes NTNUs opptaksrutiner og/eller at programmene har liten markedsrelevans.

Når det gjelder markedsføring og rekruttering, kan NTNU få et stort antall søkere fra utviklingsland bare ved et minimum av publisering, og mange av disse ønsker finansiering under kvoteprogrammet. Det er en større utfordring å rekruttere studenter fra den vestlige verden.
Fakultetene har med sine innspill vist at de er opptatt av rekruttering til programmene. Fra deres ståsted legges det vekt på det på at det tar forholdsvis lang til å innarbeide et program og gjøre det kjent på det internasjonale utdanningsmarkedet.
Evalueringen peker på at det er lav kvinneandel på de internasjonale programmene og at det er en skjev fordeling av utenlandske og norske studenter. Det er sannsynlig at en målrettet markedsføring kan bidra til økt rekruttering av underrepresenterte grupper og slik bidra til å rette opp skjevheter.

Når det gjelder opptak til internasjonale masterprogram, har NTNU for studieåret 2008/2009 endret rutiner slik at saksbehandlingstiden er blitt nedkortet. Opptaksbrev kan derfor sendes ut tidligere enn før. NTNU ser allerede effekten av dette tiltaket.

Når det gjelder markedsrelevans, pekes det på at bistandsprofilen til enkelte av de internasjonale masterprogrammenes kan gjør dem mindre interessante for studenter fra den vestlige verden. NTNU vil muligens være tjent med å skille sterkere mellom program med bistandsprofil og program som har en bredere rekrutteringsbasis enn tilfellet har vært hittil.

Som allerede påpekt, er rekrutteringen til den internasjonale masterprogramporteføljen svakere enn ønskelig. Dersom en ser på de enkelte program, blir bildet mer nyansert: Noen program har god tilstrømming, mens andre tiltrekker seg få søkere. Det har vært vurdert å foreslå nedleggelse av program som har vedvarende lavt studentantall fordi videre eksistens antas å være ressurskrevende. Fra fakultetene blir det imidlertid hevdet at små masterprogram krever lite ressurser fordi man utnytter den ordinære undervisningen. Det blir videre understreket at også små program bidrar med utenlandske studenter som beriker miljøet.

Ut fra den kunnskapen vi har om den internasjonale masterprogramporteføljen, er det altså ikke grunnlag for å konkludere med at manglende interesse for programmene er knyttet til relevans. Den svake rekrutteringen kan like gjerne skyldes NTNUs markedsføring og opptaksrutiner. Med dette som bakgrunn og fordi flere av fakultetene argumenterer for å opprettholde eksisterende program, vil

Rektor ikke ta initiativ til å avslutte igangværende program på det nåværende tidspunkt, men ønsker å vurdere dette på nytt etter en prosess der markedsføring og opptaksrutiner settes på dagsorden og vurderes. Rektor vil derfor anbefale at NTNUs markedsføring og opptaksrutiner vurderes i lys av det som er sagt ovenfor. Rektor anbefaler samtidig at fakultetene må vurdere kritisk om det er grunnlag for å videreføre samtlige program.

Parallelt med dette arbeidet bør det tas initiativ i forhold til deler av NTNUs øvrige administrative aktivitet på det internasjonale området. NTNUs administrative rutiner er utviklet i en tid hvor antall søkere, studenter og internasjonale program var færre og mer oversiktlig, og en gjennomgang vil derfor være naturlig.

Rektor anbefaler derfor at NTNUs begrepsbruk, system og rutiner for registrering og rapportering av internasjonale forhold blir gjennomgått og tilpasses en situasjon med stadig flere internasjonale masterprogram, søkere og studenter. Det er allerede tatt initiativ på området, og det er ventet at NTNU raskt vil se resultat av initiativene. I tillegg vil rektor anbefale nye tiltak blant annet for å sikre registrering av data som er nødvendige for å etablere en oversikt over utviklingstrekk samt at disse dataene gjøres tilgjengelige i en sentral database.

De overordnede kriteriene for utvikling av NTNUs studieprogramportefølje er vedtatt i S-sak 72/06. Dette er generelle kriterier som ikke nødvendigvis fanger opp alle element som bør vurderes ved utvikling/etablering av internasjonale masterprogram.
På samme måte er det etablert generelle prinsipper for internasjonale, engelskspråklige masterprogram. Disse ble vedtatt i S-sak 32/04, og det har vært en sterk utvikling av den internasjonale masterprogramporteføljen siden prinsippene ble etablert.

Med dette som bakgrunn vil Rektor anbefale at prinsippene for etablering og videreutvikling av internasjonale masterprogram vurderes på nytt med utgangspunkt i de erfaringer vi nå har skaffet oss. Prinsippene vil måtte angi retningen for utviklingen av porteføljen. For best mulig å sikre et helhetlig perspektiv på NTNUs samlede studieprogramportefølje, bør kriteriene for de internasjonale masterprogrammene etableres som tilleggskriterier til de generelle kriteriene, og ikke som separate kriterier. Eksempler på tilleggskriterier kan være at det skal redegjøres for programmets eventuelle bistandsprofil, for hvordan en ny planlagt internasjonal master eventuelt vil resultere i forsknings- eller undervisningssamarbeid med utenlandske institusjoner, og/eller for programmets eventuelle forankring i et tverrfaglig satsingsområde, i SFF'er eller et SFI'er eller andre klare strategiområder.

Rektor foreslår videre å iverksette en internasjonal evaluering med fokus på kvalitet, suksesskriterier, markedsrelevans og profilering når vi ser effekten av de foreslåtte endringene på det administrative området, samt effekten av endrede kriterier for videreutvikling av NTNUs programportefølje.

Inntil resultatet av en slik evaluering foreligger, bør de masterprogrammene som eventuelt etableres være
- Erasmus Mundus/felles gradssamarbeid med utenlandske universitet og/eller
- knyttet til de tverrfaglige satsingsområdene og/eller
- knyttet til klare strategiområder ved NTNU som for eksempel SFF'er eller SFI'er
Dette vil sikre høy kvalitet og en stor grad av tilknytning til strategiplanen.

For å stimulere til en slik utvikling vil Rektor vurdere om det skal avsettes økonomiske insentiver i form av omstillingsmidler for å etablere flere Erasmus Mundus-program og andre program som har som mål å resultere i et felles gradssamarbeid med utenlandsk universitet, samt til program som

etableres på de tverrfaglige satsingsområdene eller som for eksempel er forankret i SFF-er, SFI-er eller andre klare strategiområder.

Vedlegg:
Evaluering (kartlegging) av NTNUs internasjonale masterprogramportefølje 2004 – 2007 (2008)

Tabeller til ytterligere informasjon:
Tabell 1
Tabell 2
Tabell 3
Tabellene 4 og 6
Tabellene 5 og 7
Tabell 8